

INDBYDELSE TIL PHYSISKE OG CHEMISKE FORELÆSNINGER

(KJØBENHAVNSKE LÆRDE EFTERRETNINGER FOR AAR 1804. No. 39. P. 619—21. KJØBENHAVN.)

Physikeren har ved sit Forhold til Philosophien, i vore Dage, faaet en ny Interesse, i det at de fornemste Philosopher have gjort dens Principer til Gjenstanden for deres Undersøgelser, og overrasket os med nye og vigtige Resultater. Denne Physikens Sammenknytning med Philosophien er unægtelig en af vor Tidsalders heldigste Fremskridt. Uden Naturvidenskaben bevæger Philosophen sig i et Rum hvor han intet har at holde sig til, men maa stole paa sin egen Aands Styrke, og hvor den som ikke besidder denne, i en Grad som maaske kun blev en blandt mange Tusinde til Del, ofte maa svimle. Ved Naturens Betragtning kan han orientere sig, han kan paa den prøve sine Ideer, og af den hente nyt Mod og ny Styrke, naar han seer, at Naturen lyder de Love, som han fandt i sin Aand. Physikeren tjener tillige Philosophen som Vaaben mod de Uindviede, der spotte den Videnskabs Helligdom, hvori de ikke kunne trænge ind. Han viser dem nu, i Erfaringen, hvad de før udraabte for en regelløs Indbildningskrafts Phantomer, og stiller for deres legemlige Øjne det, som deres aandelige ikke kunde see, saa at kun den mest forhærdede mere kan foregive at tvivle. Det ny Aarhundrede har allerede begyndt rigeligen at forsyne os med disse Vaaben. *Volta* skjenkede Physikeren det første organiske Instrument, *Ritter* viste os de kemiske Virkninger og Lysets Modificationer som Polaritets Forandringer, og fandt Overgangen fra disse til Elektriciteten og derfra til Magnetismen, *Berthollet* tvang Chemisterne til at see Relativiteten af alle Affinitetsforhold, *Winterl* viste os Varmen som Mellemed mellem de electricke og kemiske Virkninger. Experimentet har saaledes gaaet Haand i Haand med Philosophernes Spekulationer, og lover at opløse alt i en herlig Organisation.

Det er formedelst denne Physikens ejendommelige Interesse for Videnskabsmanden, at jeg troer, her at burde indbyde til de Forelæsninger jeg i Vinter vil holde derover. I en Række af Forelæsninger, agter jeg at foredrage Experimentalphysikeren, med bestandigt Hensyn paa de modsatte Meninger som nu dele de Lærde, i en anden, giver jeg en Oversigt over den antiphlogistiske kemiske

Theorie, og ledsager samme med en Kritik, for hvilken de nyere Experimenter skulle tjene til Grundvold. De som ønske at høre disse Forelæsninger, behage at melde sig til hos mig.

Dr. Ørsted,
boende i Bredgaden No. 159

ELECTRICITETSLÆRE, GRUNDET PAA ERFARING OG
FORSØG, OG SAMMENLIGNET MED DE MEEST BE-
KJENDTE HYPOTHESER, AF FRIDERICH SAXTORPH,

REGIMENTSCHIRURGUS

2 DELE I 8vo, 1287 SIDER, FORUDEN FORTALE OG REGISTER.
KJØBENHAVN, 1802 OG 1803. PAA ARENTZENS OG HARTIERS FORLAG

(KJØBENHAVNSKE LÆRDE EFTERRETNINGER FOR AAR 1805. No. 26. P. 401—15. KJØBENHAVN.)

Et saa vidtløftigt Skrift, over et enkelt Kapitel af en Videnskab, er unægteligen et sjældent Phænomen, i vores Litteratur, og fortjener derfor desto større Opmærksomhed. Det vorder her dobbelt Pligt for Kritiken ret at gjøre opmærksom paa alle Arbejdets Fuldkommenheder og Mangler, da et saadant Skrift sikkert maa have nogen Indflydelse paa Videnskabens Studium hos os. Forfatteren har, ved dette Skrift stræbt at gavne, saavel den lærde Naturforsker som Dilettanten, dog synes han meest at have taget Hensyn paa den sidste. »Den første«, siger han i Fortalen, »troer jeg at have gavnet ved at have samlet for ham, hvad han ellers møjsommeligen maatte søge adspredet i flere Skrifter, ikke ladet det beroe ved at forklare Phænomenerne efter *Symmers*, af mig hyldede, Hypothese aleene; men ogsaa tilføjet deres Forklaring efter andre bekjendte Hypotheser, hvis Værd jeg har søgt at afveje paa Erfaringens Vægtskaal«. Den fuldkommen heldige Udførelse af denne Hensigt vilde vel med Glæde modtages af de Lærde; men unægteligen er det Dilettanterne, som især trænge til et saadant Arbejde, hvormed de endog kunne være tjente, naar hine deri maatte finde betydelige Mangler. For disse har han endnu sørget videre, ved nøjagtigt at beskrive Forsøgene, ved at give Anviisning til enten selv at forfærdige sig Instrumenterne, eller at lade dem forfærdige, ved at nedstemme sit Foredrag til de Ulærdes Fatteevne. Især seer